

**Til
Helse- og Omsorgskomiteen
Stortinget**

Fellesorganisasjonen (FO)

Høringsmøte 20. mars 2007

**ST.MELD. NR. 20 – NASJONAL STRATEGI FOR Å
UTJEVNE SOSIALE HELSEFORSKJELLER**

**NOTAT til Stortingets helse- og omsorgskomiteé 20.03.07 - St.meld. nr. 20
(2006 – 2007) Nasjonal strategi for å utjevne sosiale helseforskjeller.
Fra Fellesorganisasjonen (FO)**

FO organiserer 22.600 barnevernpedagoger, sosionomer, vernepleiere og velferdsarbeidere. Våre profesjoner arbeider innenfor de fleste områdene i helse- og sosialtjenestene. FOs medlemmer møter i hverdagen mennesker som er marginalisert gjennom fattigdom, dårlig fysisk og psykisk helse, uten tilknytning til arbeidslivet og som lever under dårlige oppvekstvilkår. Det er en nær sammenheng mellom sosial status og helse. FO mener at det er uverdig at det i Norge lever barn i fattigdom.

Generelt

FO er glade for at regjeringen tar mål av seg å føre en helhetlig og systematisk politikk på helse- og sosialområdet, og mener at denne meldingen er et viktig bidrag i dette arbeidet. Vi støtter regjeringens fokus på universelle velferdsordninger. For de mest utsatte og marginaliserte i samfunnet handler det i tillegg om gode oppvekstvilkår og gode helse- og sosialtjenester.

Regjeringen legger opp til at de fleste tiltakene finansieres gjennom eksisterende midler og statsbudsjettet for 2008, dvs. at det ikke tilføres stor grad av nye midler for å gjennomføre tiltakene. FO mener enkelte områder må tilføres nye ressurser for å kunne nå målene.

FO berører her særlig innsatsområde 1, om å redusere sosiale forskjeller som bidrar til helseforskjeller. FO støtter i hovedsak tiltakene som er skissert, og påpeker i tillegg noen forhold vi mener meldingen ikke tar nok hensyn til for å forebygge sosiale helseforskjeller

Inntektssikring

Fordeling gjennom skattesystemet bidrar til å utjevne forskjeller. FO er positive til regjeringens innsats her. Vi er også enig i at styrking av de offentlige velferdsordningene og det offentlige tjenestetilbudet er viktig. Basisytelser til de som står utenfor ordinært arbeidsliv, må være på et høyere nivå enn dagens ytelser. FO mener det må innføres høyere trygdeytelser og en nasjonal minstenorm for sosialhjelp (livsopphold) på nivå med SIFO-satsene. Barnetillegg må være uavhengig av hvilken ytelse foreldrene mottar.

Oppvekst

FO mener at arbeidet mot barnefattigdom og tidlig innsats for livslang læring er viktige bidrag for å sikre mulighet til utdanning og deltagelse i arbeidslivet. Å dreie innsatsen i barnehage og skole mot å redusere sosial reproduksjon er særdeles viktig. Kommunene må stimuleres til å ta ansvar for trygge oppvekstmiljø, også gjennom innsats fra nasjonalt hold. Her er noen tiltak FO mener vil kunne hjelpe:

- Gratis grunnskole, sfo, videregående opplæring og lave barnehagesatser
- Gratis skolemåltid inklusive frukt og grønt
- Sosialfaglig kompetanse inn i barnehager, grunnskoler, sfo og videregående skoler
- Sosialfaglig kompetanse inn i helsestasjonstjenesten
- Lovfesting av forebyggende barne- og ungdomsarbeid i kommunene
- Kompetansehevingstiltak i aktuelle barne- og ungdomstjenester

Andre innsatsområder for å bidra til å utjevne sosiale helseforskjeller

En rapport fra NIBR i 2005 avdekker store forskjeller i helse mellom barn i behov av tiltak fra barnevernet og den generelle barnebefolkningen under 18 år, hvor barnevernbarna har høyere dødelighet og større sjanse for å bli rammet av fysisk og psykisk sykdom. Det forebyggende arbeidet i kommunene sammen med høy kvalitet på barneverntjenestene for de som trenger det er derfor av stor betydning for denne gruppen.

FO er bekymret for den høye andelen av ungdom som faller ut av videregående skole. I tillegg til forebyggende innsats tidlig i barnehage- og skoleløpet, støtter vi utvikling av mer praksisbasert opplæring og gode differensierte rådgivningstjenester.

De innsatte i fengslene har spesielt dårlig helse psykisk og fysisk, og 60% anslås å være rusavhengige. Utvikling av gode tiltak i fengsel og friomsorg som understøtter deres muligheter for å komme tilbake til samfunnet på en god måte er nødvendig.

Deler av innvandrerbefolkningen er som meldingen viser spesielt utsatt for sosiale helseforskjeller. Inkludering gjennom deltagelse i samfunnet må stimuleres, og noen vil trenge hjelp til dette. God tilgang til lavterskeltjenester på helse- og sosialområdet anses som viktig å utvikle for denne gruppen.

Mennesker med psykisk utviklingshemming er eksempel på en gruppe som vanskelig kan ivareta egne interesser og på eget initiativ sikre at de har god helse og bruker helsetjenestene hensiktsmessig. FO ønsker økt fokus på levekårene til psykisk utviklingshemmede og andre grupper som ikke selv ivaretar egne behov, og mener at tjenestetilbudet til disse gruppene må styrkes og få et særlig fokus i vurderinger av sosiale helseforskjeller.

FO tror innføring av fast sosialfaglig kontaktperson for brukere i kontakt med NAV vil kunne bidra til å gi god hjelp, og lavterskeltiltak innenfor eksisterende tjenester for særlig utsatte grupper må utvikles.

FO ønsker at flest mulig skal gis mulighet for å delta i arbeid eller aktivitet. Likevel er vi oppmerksom på at ikke alle til enhver tid kan klare det. Det må derfor tas høyde for en rimelig inntektssikring også for disse, som gir grunnlag for god deltagelse i det sosiale fellesskapet. Det er også viktig å sikre lavest mulig egenandeler på helse- og sosialtjenester, herunder tannhelsetjenester.

FO vil understreke betydningen av en sammenhengende behandlingkjede når det er behov for helse- og sosialtjenester både fra kommune og stat. Vi tror det er viktig med et økt påtrykk på bruk av individuell plan på tvers av kommunale, regionale og statlige tjenester.

Et mer inkluderende arbeidsliv og sunnere arbeidsmiljø

FO er tilfreds med at meldingen tydeliggjør at det er viktig å følge opp den nye arbeidsmiljølovens bestemmelser om forebyggende og systematisk HMS-arbeid. FO mener i tillegg at følgende innsatsområder bør arbeides med:

- Fortsette videreutvikling av prøveprosjekter med reduksjon av arbeidstid – for eksempel ønsketurnus og 6-timers dag og
- Utvikle gode arbeidstidsbestemmelser og sidestille 3-delte turnuser med skiftarbeid
- Krav til kompetansehevingstiltak innenfor alle bedrifter/tjenester
- Forebygge vold og trusler i arbeidslivet og videreutvikle gode systemer for oppfølging
- Belastningslidelser som følge av arbeidet må forebygges, og dersom de oppstår må de godkjennes som yrkessykdom/yrkesskade
- Utforske muligheter for at manuelt arbeid kan gjøres mer variert
- Etablere sunne kantinetilbud for arbeidstakere
- Utvikle god og individuelt tilpasset seniorpolitikk

Kapasitetsøkning innenfor helse- og sosialtjenestene

Norges har i utgangspunktet gode helse- sosialtjenester som burde kunne gi god hjelp. Men det synes å være et misforhold mellom behov og kapasitet og tverrfaglig kompetanse i tjenestene. Dette mener vi må tas på alvor, og foreslår derfor:

- Et nasjonalt løft for pleie- og omsorgstjenesten med 1.000 nye vernepleierstillinger som en del av de bebudede 10.000 nye årsverkene til sektoren
- Økt sosialfaglig kapasitet i kriminalomsorgen med 200 stillinger, og 1-2 sosialfaglige stillinger i alle fengsler
- Et nasjonalt løft for barnevernet gjennom øremerket tilskudd til 800 nye sosialfaglige stillinger til de kommunale barneverntjenestene
- Innføre bemanningsnormer (antall ansatte og type kompetanse) i barnevern- og sosialtjenesten og innenfor pleie og omsorgstjenestene

Med hilsen

Randi Reese
Forbundsleder

Ellen Galaasen
Fagkonsulent